

МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ

РАЗБЕРЕТЕ ЗАЩО СВЕТЪТ Е ТОЛКОВА СЛОЖЕН

материал на **Йордан Карапенчев**

С края на Студената война американският политолог Франсис Фукуяма предрича, че наближава и „краят на историята“. Светът ще стане по-мирен, а западната представа за либерална демокрация ще се наложи в глобален мащаб. Лишени от идеологически конфликти, хората ще разрешават споровете помежду си само по мирен път... И - както се казваше в една реклама - един мармот ще за-
Вива шокола в станиол.

Колко нелепо звучи всичко това през 2017 година. Световния мир, имам предвид, иначе мармотът е правдоподобен в сравнение с него. Авторитаризмът на североизток иска да ни върне в Съветската империя, а ислямският тероризъм на югоизток - в Средновековието. Как стигнахме дотук? Какво се обърка със света и какво трябва да прави България?

Ето на тези въпроси ще трябва да отговорят бъдещите специалисти по Международни отношения.

Какво всъщност означава Международни отношения

Време е да преминем на малко по-академичен език и да дадем определение за специалността. Международните отношения са съвкупност от икономически, политически, правни, дипломатически и други връзки между държавите и системите от държави, между основните социални слоеве, класи, между основните социални, политически сили, организации и обществени движения, действащи на международната сцена. С други думи - това е специал-

ност, която изучава взаимоотношенията между народите.

Много често, когато се говори конкретно за специалността Международни отношения в България, се имат в предвид най-вече политическите, идеологическите, дипломатическите, културните и икономическите взаимоотношения между отделните субекти от международната система. Икономическите връзки се изучават основно от друга специалност с международен приоритет - МИО. Основен фокус на Международните икономиче-

ски отношения са националните икономики на държавите.

Какви качества трябва да притежава човек

Международни отношения минава за една от сравнително трудните специалности. Изучават се разнородни предмети, а човек трябва наистина отдаден на обучението си, за да се справи успешно. За тази цел е необходимо и притежаването на комплексни качества и интереси.

Като начало - трябва да имате афинитет към чуждите езици. Не може да се справите с тази специалност без да владеете поне два от тях. Английският изглежда задължителен, но хора, които владеят и по-редки езици, имат добри перспективи за кариерна реализация.

Второто нещо, което няма как да не споменем, е желанието да се запознавате с чужди култури. Това е важно, не само защото ще ви направи по-добри специалисти, но и защото ще ви позволи да се поставяте в позицията на другите хора. Само така можете да разберете действията на други държави и дългосрочните им интереси.

Говорейки за дългосрочни интереси - трябва да имате добри познания в сферите на историята и географията. Не се изненадвайте. Това са доста фундаментални науки, благодарение на които може да се предположи какво ще се случва и в бъдеще в междудържавните отношения. Всички сме чували, че „историята се повтаря“, но само специалистите по Международни отношения си дават сметка колко болезнено точен израз е това.

КАТО НАЧАЛО - ТРЯБВА ДА ИМАТЕ АФИНИТЕТ КЪМ ЧУЖДИТЕ ЕЗИЦИ. НЕ МОЖЕ ДА СЕ СПРАВИТЕ С ТАЗИ СПЕЦИАЛНОСТ БЕЗ ДА ВЛАДЕЕТЕ ПОНЕ ДВА ОТ ТЯХ

Какво се изучава

Трябва да сме наясно, че всяка страна изучава специалност Международни отношения с оглед на собствените си дипломатически нужди и собствените си геополитически интереси. В български университет ще получите една гледна точка, във френски втора, а в американски и руски - съвсем различни. Това не означава, че едните грешат, а просто че разглеждат едни и същи политически процеси от собствената си гледна точка.

Затова ще разделим и предметите, които се изучават, на две групи. Първите са общи и се преподават в програмите независимо от стра-

ната, в която се намирате: История на международните отношения; Теория на международните отношения; Политология; Теория на външната политика; Международни икономически отношения; Международни организации; Международна и национална сигурност; Международно публично право; Дипломатическо и консулско право и т.н.

Можем да изброим и някои предмети, които ще са особено интересни и полезни за българи. Освен в родните висши училища, те се преподават и в чужбина, но често като избираеми дисциплини: Политическа история на Европа и САЩ; Политическа история на балканските държави; Външна политика на европейските страни; Външна политика на България; Външна политика на балканските държави; Право на Европейския съюз; Европейско политическо сътрудничество и интеграция и др.

Къде се изучава в България

За съжаление няма класация на родните университети, към която да се обърнем. Но

можем да изброим висшите училища с програми по Международни отношения и накратко да обясним предимствата им. Софийският университет разполага с най-дълга история в тази дисциплина и възпитаниците му традиционно се ползват с добро име. Същото може да се каже и за УНСС. Извън столицата, специалност Международни отношения се предлага и в ЮЗУ в Благоевград

Историята и доброто име, обаче, не винаги са всичко. Сред частните висши училища също има възможности за обучение, които по нищо не им отстъпват. Нов български университет, Американският университет в България и Варненският свободен университет имат програми по Международни отношения.

Къде се изучава в чужбина

Редовните ни читатели едва ли ще са изненадани да видят американски и британски университети, окупирани челните места в класацията. Това се случва редовно, а когато говорим за специалност като Международни отношения, едва ли е изненадващо.

Все пак това са сред най-влиятелните страни на политическия хоризонт, а университетите там привличат най-добрите преподаватели и студенти от цял свят.

Британско-американската доминация в топ 10 е пробита само от френския Sciences Po. Едва ли е изненада, че именно в този университет е завършил голяма част от политическия елит на френската република. Австралийският национален университет и неговото седмо място са по-неочаквани. Далечна Австралия рядко влиза в плановете на родните кандидати-студенти, но виждаме все повече доказателства за високото качество на образованието в тази част на света.

Какво остава извън световните топ 10

Разбира се, не е задължително да попаднете в университет от световния топ 10, за да получите първокласно образование в някоя от тези страни. Можете да намерите по-изгодни и също толкова добри програми в множество английски и американски университети. Нека да погово-

Топ 10 програми по Международни отношения в света

Позиция	Висше училище	Държава
1	Harvard University	САЩ
2	Princeton University	САЩ
3	University of Oxford	Великобритания
4	London School of Economics and Political Science (LSE)	Великобритания
5	Sciences Po Paris	Франция
6	University of Cambridge	Великобритания
7	Australian National University (ANU)	Австралия
8	Stanford University	САЩ
9	Yale University	САЩ
10	Columbia University	САЩ

ЗАВЪРШИЛИТЕ СПЕЦИАЛНОСТТА МОГАТ ДА РАБОТЯТ КАКТО В ДЪРЖАВНИЯ, ТАКА И В ЧАСТНИЯ СЕКТОР

рим обаче и за другите страни, които нямат представител в топ 10.

В Германия може отличим **Хамбургския университет**, както и **Университета във Франкфурт**. Федералната република има изключително силна школа по дипломация, особено когато говорим за магистърски програми и докторанти. Ако желаете да се занимавате академично с международните отношения - Германия е точното място.

Трябва да споменем и една страна, за която рядко говорим в списанието - Русия. Може да се изненадате, но там се намира един от най-добрите университети, специализирани в международните отношения - **МГИМО (Московски държавен институт за международни отношения)**. Едно време там са учили децата на партийни величия от Източния блок. Днес университетът продължава да се ползва с престиж и на Запад, и на Изток.

Сравнително близо до България има и още едно висше училище, произвело десетки дипломати, министри и политици - **Централноевропейският университет в Будапеща**. Основан от небезизвестния Джордж Сорос, ЦЕУ се утвърждава като един от най-силните университети за изучаване на Международни отношения в региона.

Кариерна реализация

Най-общо казано, в специалността Международни отношения се подготвят специалисти за дипломатическа, консулска и обща външнополитическа дейност. Завършилите специалността могат да работят във всички звена и

институции по проблемите на международните отношения и външната политика на страната, както в държавния, така и в частния сектор. Някои от позициите, на които могат да се реализират са:

- външнополитически експерти и съветници в централните държавни органи;
- служители в Министерството на външните работи и неговите структури у нас и в чужбина - посолства, консулства, културни служби и др.;
- референти и анализатори в българските ведомства за сигурност и отбрана (по линия на МВР и МО);
- изследователи в научни институти и преподаватели във висши училища;
- външнополитически коментатори и експерти в международните отдели на медиите;
- специалисти в отделите за международна дейност на държавни учреждения, недържавни, НПО-та, търговски камари, митници, импортно-експортни дружества;
- служители в структурите на Европейския съюз и други международни организации и институции у нас и в чужбина.

Вероятно този списък може да се разшири и повече. Международните отношения дават широки познания за света, които могат да бъдат полезни в редица сфери. Но не забравяйте, че има сериозна конкуренция както на входа на престижните университети, така и на пазара на труда.